

DERS TANIMI: BDD 713 - Sağlık Bilimleri Araştırmalarında Etik

DERS ADI:	Sağlık Bilimleri Araştırmalarında Etik
DERS KODU:	BDD 713
BÖLÜM / ANABİLİM DALI:	Sağlık Bilimleri Enstitüsü: Beslenme ve Diyetetik - Hemşirelik - FTR vd.
AKADEMİK PROGRAM: Lisans / Yüksek Lisans / Doktora	Doktora
SÖMESTRE:	Güz -Bahar
KREDİ:	3
SAATİ:	3 st/ hf
TEORİK:	3 st
UYGULAMALI:	-
ZORUNLU / SEÇMELİ:	Seçmeli
DERS DİLİ:	Türkçe
İLETİŞİM: Ad Soyad, e-mail	Mesut Yalvaç, mesut.yalvac@neu.edu.tr

AMAÇ ve HEDEFLER

Dersin temel amacı; sağlık bilimlerinde bilimsel araştırma etiği üzerine açık bir anlayış geliştirmektir; öğrenciler, sağlık bilimleri araştırmalarında etik konular üzerine bilgi ve deneyim elde edeceklerdir.

DERS İÇERİĞİ

- 'Bilim', 'sağlık bilimi', 'sağlık bilimi araştırmaları', ve 'etik' ile ilgili temel kavramlar ve tanımlar,
- Sağlık bilimlerinde bilimsel araştırma etiğinin önemi ve tarihsel süreçteki gelişimi,
- Sağlık bilimleri araştırmalarında etik ve temel belirleyiciler,
- Sağlık bilimlerinde araştırma faaliyeti boyunca etik hususlar ve gereklilikler:
  - Etik inceleme kurulu onayı,
  - Bilimsel yararlılık ve liyakat,
  - Toplumsal değer,
  - Riskler ve yararlar,
  - Aydınlatılmış onam,
  - Kişisel bilgilerin gizliliği,
  - Rollerin çatışması,
  - Fikir haklarına saygı,
  - Açıklık,
  - Nesnellik,
  - Dürüstlük,
  - Dikkatli olma,
  - Meslektaşlara saygı,
  - Ayrımcılık yapmama,
  - Mevzuata uygunluk,
  - İnsan haklarına ve onuruna saygı ve insan denekleri koruma,
  - Hayvan haklarına saygı ve hayvan deneklere saygı ve bakım,
  - Sorumlu danışmanlık,

DERS TANIMI: BDD 713 - Sağlık Bilimleri Araştırmalarında Etik

- Sorumlu yayım,
  - Bildirimde bulunma,
  - Sağlık bilimleri araştırmalarında etik yükümlülük;
    - Araştırmacılar,
    - Araştırma kurumu ve onun kurumsal etik inceleme komitesi,
    - Kurumsal, ulusal ve uluslararası düzenleyici ve denetleyici kuruluşlar,
    - Sağlık yayınları editörleri ve yazı değerlendirme kurulu üyeleri,
    - Fon kurumları ve organizasyonları.
  - Sağlık bilimleri araştırmalarında etik için kurumsal, ulusal ve uluslararası kodlar, deklarasyonlar, ilkeler, standartlar ve politikalar,
  - Sağlık bilimleri araştırmalarında etik sorunlar ve etik ikilemler için etik karar verme,
  - Sağlık bilimleri araştırmalarında etik konuların örnekleri ve en iyi uygulamalar,
  - Sağlık bilimleri araştırmalarında etiğin geleceği.
- (Bu derste öğrenciler tarafından etik temelli bilimsel bir çalışma denemesi yapılmış olacak)

DEĞERLENDİRME YÖNTEMLERİ

Sömestrede, bir dönem ortası sınavı ve bir final sınavı belirlenmiştir. Başarılı olmak için final sınavından 100 üzerinden en az 70 puan alınmalıdır. Başarı notu dönem ortası sınavının % 40'ı ve final sınavının % 60'ından oluşmaktadır.

ÖNKOŞULLAR / ÖNERİLER

Yok

DERS KİTABI / ÖNERİLEN OKUMA LİSTESİ

- Bayet, A. (2000). *Bilim ahlakı*. Çev. Vedat Günyol. İstanbul: Türkiye İş Bankası.
- Bernard, L.O. (2009). *Resolving ethical dilemmas A Guide for clinicians*. 4th ed. California: Walters Kluwer.
- Council for International Organizations of Medical Sciences. (2002). *International ethical guidelines for biomedical research involving human subjects*. Geneva: CIOMS.
- Council for International Organizations of Medical Sciences. (1985). *International guiding principles for biomedical research involving animals*. Geneva: CIOMS.
- Council of Europe. (1997). *Convention on human rights and biomedicine*.
- Council of Europe. (2005). *Additional protocol to the convention on human rights and biomedicine, concerning biomedical research*.
- Çobanoğlu, N. (2009). *Kuramsal ve uygulamalı tıp etiği*. Ankara: Eflatun Yayınevi.
- Dünya Hekimler Birliği. (2005). *Tıp etiği elkitabı*. çev. Murat Civaner. Ankara: Türk Tabipler Birliği.
- Elliott, D. and Stern, J.E. (1997). *Research ethics: A reader*. Hanover: University Press of New England.
- European Union. (2001). Directive of the European Parliament and of the Council of 4 April 2001 on the approximation of the laws, regulations and administrative provisions of the member states relating to the implementation of good clinical practice in the conduct of clinical trials on medicinal products for human use. *Official Journal of the European Communities*, L121/34.
- Fluss, S.S. (2000). *International guidelines on bioethics: Informal listing of selected international codes, declarations, guidelines, etc. on medical ethics/ bioethics/ health care ethics/ human rights aspects of health*. Geneva: Council for International

DERS TANIMI: BDD 713 - Sağlık Bilimleri Araştırmalarında Etik

Organizations of Medical Sciences.

Gabr, M. (2006). Health ethics, equity and human dignity. *Journal of Human Dignity and Humiliation Studies*.

Hatemi, H. (1999). *Medikal etik: Kuram ve uygulama sorunları*. İstanbul: Tavashlı Matbaacılık.

National Commission for the Protection of Human Subjects of Biomedical and Behavioral Research. (1988). *Belmont report: Ethical principles and guidelines for the protection of human subjects of research*. Washington (DC): Government Printing Office.

Nuremberg Code. (1947). available online at: <http://ohsr.od.nih.gov/guidelines/nuremberg.html> accessed 15 February 2013.

Resnik, D. (2011). *What is ethics in research & Why is it important?* North Carolina: National Institute of Environmental Health Sciences.

Shamoo, A. and Resnik, D. (2009). *Responsible conduct of research*. 2nd ed. New York: Oxford University Press.

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2006) *Universal declaration on bioethics and human rights*. Paris: UNESCO.

United States Department of Health and Human Services. (2005). *Title 45 – Public welfare, Part 46 – Protection of human subjects*.

World Health Organization. (2004). *A practical guide for health researchers* . by Mahmoud F. Fathalla and Mohamed M.F. Fathalla. Cairo: WHO Regional Publications, Eastern Mediterranean Series; 30.

World Health Organization. (2009). *Casebook on ethical issues in international health research*. Ed. by Richard Cash ... [et al]. Geneva: WHO Press.

World Health Organization. (2009). *Research ethics committees: Basic concepts for capacity-building*. Geneva: WHO Press.

World Health Organization. (2011). *Standards and operational guidance for ethics review of health-related research with human participants*. Geneva: WHO Press.

World Medical Association. (2009). *Medical ethics manual*. 2nd. ed. World Medical Association.

World Medical Association. (2008). *World Medical Association Declaration of Helsinki: Ethical principles for medical research involving human subjects*.